Ἔτος Κ' Ἐν Ἀθήναις 29 Σεπτεμβρίου 1907 Ἀριθ. 39

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ἐκδίδεται κατὰ Σάββατον

ΣΥΝΔΡΟΜΗ 12 ΜΗΝΩΝ
Ἀρχομένη ἀπὸ Ἰης Ἰανουαρίου ἢ Ἰουλίου
Ἐσωτερικοῦ δρ. 3 — Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 10

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ»
ΟΔΟΣ ΚΥΔΑΘΗΝΑΙΩΝ ΑΡΙΘ. 18
(Παραπλεύρως ὁστυ. τμήματος Πλάκας)

ΕΙΝΕ ΩΦΕΛΙΜΟΣ Η ΕΥΣΕΒΕΙΑ;

Τί φρονεῖ πολὺς κόσμος διὰ τὴν εὐσέβειαν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ὠφελείας; Τὸ ἀκούομεν καθημερινῶς. Πηγαίνει κανεὶς τακτικὰ εἰς τὸν ναόν; ἀναγινώσκει ἱερὰ βιβλία; παρευρίσκεται εἰς θεῖον κήρυγμα; Ἐκτελεῖ μὲ ἀκρίβειαν τὰ θρησκευτικά του χρέη; Οἱ *νομιζόμενοι* φρόνιμοι, οἱ ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ μωροί, σείουν τοὺς ὤμους των καὶ λέγουν: *καὶ τί ὠφέλησε;*

Τὴν ὅλως διόλου ἐναντίαν γνώμην μᾶς ἐκφράζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Οὗτος ὄχι μόνον εὑρίσκει ὠφέλιμον τὴν εὐσέβειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν κηρύττει ὠφέλιμον *πρὸς πάντα*. Τί δὲ θέλει νὰ εἴπῃ μὲ αὐτό; Ὁ ἴδιος μᾶς τὸ ἐξηγεῖ. Τί λέγων; «Ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης». (Α'. Τιμόθ. Δ'. 8). Ἤτοι ἡ εὐσέβεια ὅπως καὶ ἂν τὴν ἐξετάσῃς, θέλεις τὴν εὑρεῖ ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις ὠφέλιμον, τόσον ὡς πρὸς τὴν παροῦσαν ζωὴν ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν. Διὰ τὸν οὐρανὸν ἐνδιαφέρεσαι; Ἡ εὐσέβεια θά σοι τὸν δώσῃ. Ἀλλὰ καὶ καλὸν ἐπὶ τῆς γῆς βίον ἐπιποθεῖς; Μάταια θ' ἀγωνισθῇς νὰ τὸν ἐπιτύχῃς μακρὰν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς εὐσεβείας.

«*Καὶ τί ὠφέλησεν*;» Οἱ λέγοντες τοῦτο διὰ τὴν εὐσέβειαν ὁρμῶνται ἀπὸ μίαν ἀνόητον σκέψιν. Τί νομίζουν οὗτοι; ὅτι ὠφέλεια γίνεται μόνον ὅπου προστίθεται χρῆμα. Καὶ λοιπόν: πηγαίνεις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Μήπως ἐκέρδησες κανένα εἰκοσιπεντάρικο; Προσεύχεσαι. Μήπως σοῦ βρέχει ὁ Θεὸς κανένα δεκάρικο; Ἀκούεις τὸν θεῖον λόγον. Μήπως ὁ κήρυξ μοιράζει καὶ χρήματα ὕστερα ἀπὸ τὸν λόγον; Ὄχι. «*Τί λοιπὸν ὠφέλησε*;»

Ἀλλ' εἶνε τὸ χρῆμα τάχα τὸ μόνον μέτρον τῆς χρησιμότητος καὶ τῆς ὠφελείας; Ἐγὼ βλέπω ὅτι πολλάκις ζητοῦμεν τὴν ὠφέλειάν μας θυσιάζοντες τὸ χρῆμα. Εἴτε ἠσθενήσαμεν, εἴτε ἐκουράσθημεν, ἐξοδεύομεν, καὶ περισσότερον παρ' ὅ,τι χρειάζεται, διὰ νὰ στερεώσωμεν ἢ ἀνακτήσωμεν τὴν ὑγείαν μας. Κάμνομεν καλά; Δὲν ὑπάρχει δευτέρα γνώμη. Ἀλλ' ἐάν, διὰ νὰ φυλαχθῇ πλήρης ὁ ὄγκος τοῦ θυλακίου μας, ἀφήκαμεν τὴν νόσον νὰ μᾶς φάγῃ, τί πρὸς ἡμᾶς τότε ἑκατεμμύρια καὶ παλάτια καὶ κῆποι καὶ ἀγροὶ καὶ εἰσοδήματα; Ἐνώπιον τοῦ θανάτου ὁ κόσμος ὅλος, οἰκτίρων, τότε θὰ ψιθυρίζει: *καὶ τί ὠφέλησε;*»

Ἀλλὰ καὶ δι' ἁπλῆν μόνον τέρψιν καὶ εὐχαρίστησιν ἐξοδεύομεν τόσα. Ἀγοράζομεν ἔργα γλυπτικῆς καὶ ζωγραφικῆς, κάμνομεν ἐκδρομάς, ριπτόμεθα εἰς ταξείδια. Καὶ τὸ *ἀτί ὠφέλησεν* δὲν τὸ λέγουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου. Ἀδιάφορον ὅτι οὕτω ὄχι μόνον δὲν κερδίζεται, ἀλλὰ καταδαπανᾶται χρῆμα. Μήπως ὁ ἄνθρωπος εἶνε χρήματα ποθήκη; Τὸ νὰ ζητῇ κανεὶς παντοῦ τὸ ὑλικὸν κέρδος εἶνε τόσον χυδαία ἀντίληψις, ὥστε καὶ οἱ μᾶλλον πλεονέκται αἰσθάνονται τὴν ἠθικὴν ἀνάγκην νὰ ὑποκρίνωνται ὅτι δὲν θυσιάζουν μόνον εἰς τὸν Μαμμωνᾶν.

Δὲν φέρει λοιπὸν ἡ εὐσέβεια χρηματικὰ κέρδη; Καὶ μὲ τοῦτο τί; Μήπως δὲν ὑπάρχουν ὠφελήματα ἄλλου εἴδους, χωρὶς τὰ ὁποῖα καταντᾷ μάταιος ὁ πλοῦτος καὶ βάρος ἄχρηστον καὶ ἀηδὲς ἡ ζωή; Τί θὰ μᾶς δώσῃ τὴν καρτερίαν εἰς τὰς θλίψεις, τὴν γενναιότητα εἰς τὰς συμφοράς, τὴν φιλοσοφίαν εἰς τὰς ἀτυχίας, τὰς παρεξηγήσεις, τὰς διαβολάς, τὴν παρηγορίαν ἐν μέσῳ τῶν ἀσθενειῶν, τὴν εὐψυχίαν πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ θανάτου; Τοῦ χρήματος ἡ προστασία σπανίως δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ὀδυνηρὰς ἐπικλήσεις τῆς ψυχῆς. Καὶ ὅταν ἡ εὐσεβὴς καρδία, μόνη αὐτή, κατέχῃ τὸ μυστικὸν τοῦ νὰ μένῃ ἀκατάβλητος ὑπὸ τῶν καταιγίδων τῆς ζωῆς, τοῦ νὰ εὑρίσκῃ πρόχειρον τὸ βάλσαμον, τὸ ὁποῖον ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπὶς παρέχουσιν ἀποτελεσματικὸν καθ' οἱουδήποτε ψυχικοῦ τραύματος, θέλουν ἀκόμη μᾶς εἴπῃ: *καὶ τί ὠφέλησε*;»

Τί ὠφέλησεν; Ἀλλ' ἡ εὐσέβεια μᾶς προφυλάττει ἀπὸ τὸν θυμόν, ἀπὸ τὴν μέθην, ἀπὸ τὴν ἀσωτίαν, ἀπὸ τὸν φθόνον, καὶ μᾶς κρατεῖ μακρὰν παντὸς ἐγκλήματος. Ἡ εὐσέβεια ἐξευγενίζει καὶ καθιστᾷ ἱερὸν τὸν συζυγικὸν δεσμὸν δι' ἀγάπης ἀνωτέρας καὶ ἰσχυροτέρας τῶν γηίνων ἀτμῶν καὶ φυσημάτων μὲ τοῦ ἀνδρὸς τὴν πραότητα καὶ τὴν αὐταπάρνησιν, μὲ τῆς γυναικὸς τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν ἀφοσίωσιν, καὶ αὐτὴ ἀναδεικνύει τοὺς παιδαγωγοὺς πατέρας, τὰς σοφὰς μητέρας, τὸν υἱὸν τὸν τιμῶντα τοὺς

γονεῖς του, τὴν κόρην τὴν ἀποτελοῦσαν σέμνωμα τῆς οἰκογενείας της.

Εἶνε εἰς τὰ ἀνάκτορα ἡ εὐσέβεια ; Ἡ τυραννία καὶ ἡ διαφθορὰ δὲν θὰ εὕρουν ποτὲ τὴν εἴσοδον ἐκεῖ. Καὶ οἱ εὐσεβεῖς κυβερνῆται γνωρίζουν ποίαν ἀξίαν ἔχουν τὰ δικαιώματα, τὸ χρῆμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ. Ποῖος δὲ θὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἀσεβεῖς λαοὶ δὲν ἔχουν τίποτε ἱερὸν καὶ ὅσιον, ὅμοιοι πρὸς πολυκέφαλα θηρία, πρὸς ἀτιθάσσευτα κτήνη, ἱκανοὶ δι' ὅλα τὰ σῖσχη καὶ ἄξιοι δι' ὅλα τὰ ἐγκλήματα ;

Ἔχει ἡ οἰκογένεια τὴν εὐσέβειαν ; Ὁ πατὴρ δὲν θὰ γυρίζῃ τὴν νύκτα μὲ τοὺς φίλους, ὁ υἱὸς δὲν θὰ τρέχῃ εἰς τὰς ἐλαφρότητας, ἡ μήτηρ δὲν θὰ σύρεται ἀπὸ τὰς φαντασίας της, ἡ κόρη δὲν θὰ φλογίζεται ἀπὸ τὴν μανίαν τῆς ἐπιδείξεως καὶ τῆς φιλαρεσκείας, καὶ μαζὶ ὅλοι των θὰ εἶνε ἡ μία ψυχὴ καὶ ἡ μία καρδία, μὲ ἀμοιβαίαν τὴν ἀγάπην, τὴν ἐπιείκειαν, τὴν ἀγαθότητα, τὴν μακροθυμίαν, ὄχι δὲ οἱ νευροπαθεῖς σύνοικοι, μὲ τὴν ἰδιοτροπίαν του ὁ καθείς, τὸν ἐγωισμόν, τοὺς καπνούς, οἱ πρὸς μάχην ἕτοιμοι, οἱ πρὸς κραυγὴν πρόθυμοι.

Ὁ πλοῦτος δὲν θὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ τὰς ρυτίδας τοῦ γήρατος. Ἀλλ' ἡ εὐσέβεια θὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπὸ τὴν ἀθυμίαν, τὴν ὁποίαν συνεπιφέρει ἡ ἐξάτμισις τῆς νεότητος καὶ ἡ περισσοτέρα πλησίασις πρὸς τὸν τάφον. Πῶς λοιπὸν λέγουν : *καὶ τί ὠφέλησε ;»*

Σεῖς, ἀναγνῶσται καὶ ἀναγνώστριαι, προσέξατε νὰ μείνετε ἀμόλυντοι ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν αὐτὴν ἀνοησίαν. Στερεώνετε τὴν πίστιν σας, δυναμώνετε τὴν εὐσέβειάν σας. Ὄχι μόνον τίποτε δὲν ἔχετε νὰ χάσετε, ἀλλὰ καὶ θέλετε κερδήσει πολύ. Ὁ Παῦλος τὸ εἶπε καὶ ἡ φωνὴ τῶν πραγμάτων τὸ ἐπαναλαμβάνει· ἡ εὐσέβεια εἶνε ὠφέλιμος ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, καὶ αὐτὴ εἶνε ὁ καλύτερος φίλος μας τόσον διὰ τὴν μέλλουσαν, ὅσον καὶ διὰ τὴν παροῦσαν ζωήν.

ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ
"ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,,

ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΣ

Ἀναχώρησις ἀπὸ «Ἅγιον Γεώργιον».
Ἐπίσκεψις εἰς «Ταξιάρχας».

Ἐπειγόμενος νὰ ὁμιλήσω τὸ ἑσπέρας τῆς 9 Αὐγούστου εἰς τὴν κωμόπολιν τοῦ «Ἁγίου Λαυρεντίου» καὶ ἐπιθυμῶν ἅμα, ὅπως μείνω ὥρας τινὰς ἐν τῇ καθ' ὁδὸν ἀπαντωμένῃ Μονῇ τῶν «Ταξιαρχῶν», ἀπεφάσισα παρὰ τὴν κόπωσιν ἐκ τῆς γενομένης τὴν πρωΐαν μακρᾶς ὁμιλίας νὰ μὴ ἀναπαυθῶ τὴν μεσημβρίαν ἐν «Ἁγίῳ Γεωργίῳ», ἀλλὰ νὰ ἀναχωρήσω ὀλίγον πρὸ τῆς μεσημβρίας διὰ τοὺς «Ταξιάρχας».

Ὁ γέρων Ἀκάκιος καὶ οἱ συνοδοί μου.

Πλὴν τῆς ἐπιθυμίας, τὴν ὁποίαν ἔχω νὰ ἐπισκέπτωμαι ἱεροὺς τόπους καὶ νὰ διαμένω ἐν καλῶς ἐχούσαις Μοναῖς ὅσον τὸ δυνατὸν πλειότερον, ἡ παράκαιρος ἀναχώρησίς μου ἐξ Ἁγίου Γεωργίου διὰ τοὺς Ταξιάρχας ὀφείλεται εἰς ἓν σπουδαῖον ψυχολογικὸν αἴτιον, εἰς τὴν ἔλξιν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης. Ὁ προσκαλέσας με γέρων Ἀκάκιος, ὄνομα καὶ πραγματικότης τοιοῦτος, δὲν προσεκάλεσεν ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ ζῆρον ἐκ της Μονῆς παρήγγειλε καὶ ἦλθεν, ἐπειδὴ ἐγὼ εἶχον μαζί μου καὶ μικρὸν βάρος, καὶ αὐτὸς πρὸ ἡμῶν. μετέβη καὶ μᾶς περιέμενεν εἰς τὴν Μονὴν ἀφήσας νὰ με συνοδεύσῃ τὸν ἀντάξιόν του μοναχὸν Νικόδημον, μετὰ τοῦ ὁποίου ἦλθε καὶ ὁ ἐξ Ἁγίου Γεωργίου κόσμιος δόκιμος τῆς Μονῆς τοῦ Βατοπεδίου κ. Νικόλαος Φαρδῆς, ὅστις περαίνει ἐφέτος τὰς σπουδάς του εἰς τὸ ἐν Σιατίστῃ γυμνάσιον προοιωνιζόμενος καλὸν μέλλον.

Ἀποχαιρετίσαντες τὴν φιλοξενήσασαν ἡμᾶς ἐνάρετον οἰκογένειαν τοῦ κ. Γεωργούδη καὶ τοὺς ἐν τῇ πλατείᾳ παρευρεθέντας φίλους ἀνεχωρήσαμεν μετὰ τῆς ἀλησμονήτου συνοδείας μας. Πρὶν δὲ ἢ ἐξέλθωμεν τῆς κωμοπόλεως ἐτύχομεν ἐγκαρδίων κατευοδωτικῶν εὐχῶν παρὰ τοῦ ἐκεῖ ἐμπορευομένου κ. Ἀχιλλέως Ἀποστολίδου, ὅστις εἶχε δώσει ἡμῖν προηγουμένως γνωριμίαν καὶ μᾶς εἶχε πληροφορήσει ὅτι διαμένων ἄλλοτε ἐν Ἀθήναις παρηκολούθει τὸ θεῖον κήρυγμα καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν γραπτὸν λόγον ἐν τῇ «Ἀναπλάσει».

Μετὰ πάροδον 25 περίπου λεπτῶν τῆς ὥρας ἐφθάσαμεν εἰς τὴν καλῶς διατηρουμένην κοινοτικὴν Μονὴν τῶν Ταξιαρχῶν, τὴν ὁποίαν ἡ κοινότης τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἔχει ἐκχωρήσει ἰσοβίως ἀντὶ ὡρισμένου ἐτησίου μισθώματος εἰς τὸν ἐπιτόπιον σεβάσμιον γέροντα Γαβριὴλ καὶ ἤδη μετονομασθέντα Μιχαὴλ μεγαλόσχημον ἱερομόναχον, ὅστις μᾶς ἐδέχθη λίαν φιλαδέλφως.

Ἐπειδὴ εἶχε παρέλθει ἡ μεσημβρία, ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Μονήν, τὸν μὲν γέροντα παρεκαλέσαμεν νὰ ὑπάγῃ νὰ ἡσυχάσῃ εἰς τὸ κελλίον του καὶ ἐμείναμεν μὲ τὴν συνοδείαν μας καὶ μὲ τὸν δεύτερον γέροντα τὸν πραγματικῶς Ἀκάκιον, ὅστις ἔχει πολὺ ὀλίγα λόγια, κατὰ κανόνα δὲ μὴ προκαλούμενος δὲν ὁμιλεῖ. Ἐκ μέρους ἄλλου αὐτὸ τὸ ὀλιγόλογον θὰ ἦτο πολὺ βαρύ· ἐκ μέρους ὅμως τοῦ γέροντος Ἀκακίου προβαλλόμενον ἀποτελεῖ τὸ κόσμημα τῆς σιγηλῆς μειλιχιότητός του. Ὁ γέρων Ἀκάκιος διαψεύδει δι' ἑαυτὸν τὸ ἀπόφθεγμα, ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται· διότι αὐτοῦ ὁ χαρακτὴρ γνωρίζεται ἐκ μόνης τῆς ὄψεώς του, ἡ ὁποία λέγει πολλὰ χωρὶς αὐτὸς νὰ ὁμιλῇ οὐδέν.

Ὅπως, ὅταν ἀτενίσῃ τις ἀθῷων παιδάκι, ὁρμεμφύτως ὠθεῖται νὰ θέλῃ νὰ ἐπικοινωνήσῃ πρὸς τὴν ἀθῴαν του ψυχὴν μὲ μίαν θωπείαν,μὲ ἕνα χαΐδευμα,οὕτω πως,καὶ ὅταν ἀτενίσῃ τις τὴν ἀθωότητα καὶ ἐν τῇ γεροντικῇ ἡλικίᾳ, παρωθεῖται εἰς τὸ νὰ δώσῃ ἀφορμήν τινα, ὅπως ἐκδηλωθῇ τοῦ γέροντος ἡ ψυχικὴ ἀθωότης καὶ ἐπικοινωνήσῃ πρὰς αὐτήν· ἐνίοτε δὲ ἡ τοιαύτη ἐκδήλωσις προκαλεῖται καὶ διαμιᾶς λεπτῆς ἀστειότητος ἢ δι' ἑνὸς ἀθῴου πειράγματος· ἐν τῇ τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τοῦ ἁπλοῦ αὐτοῦ γέροντος Ἀκακίου τὸ ὑπομειδίαμα οὐδεὶς ζωγράφος δύναται νὰ ζωγραφήσῃ.

Ἀναχώρησις ἀπὸ τοὺς Ταξιάρχας.

Μετὰ τὴν καλὴν ἐφαρμογὴν τοῦ τυπικοῦ τῆς διαίτης τοῦ πατρὸς Ἀκακίου, παραθέσαντος εἰς τὴν ὄντως καλογηρικὴν μας τράπεζαν ἁγνὰ προϊόντα ἐκ τοῦ κήπου του, ἄσχετα μὲ πᾶσαν λιπώδη οὐσίαν καὶ χάριν τῆς ξενίας ἐπιτρέψαντος τὴν χρῆσιν ὀλίγου μέλανος οἴνου, ἡσυχάσαμεν, ἐφ' ὅσον μᾶς ἐπετράπη, μίαν περίπου ὥραν, καὶ ἑτοιμασθέντες ἀνεχωρήσαμεν περὶ τὴν ½ μ. μ. διὰ τὴν κωμόπολιν τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου ὑπὸ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῶν πράγματι ὁσίων αὐτῶν πατέρων, πλήρεις πνευματικῆς γαλήνης καὶ τελείας σωματικῆς ἀνακουφίσεως.

Συνοδευθεὶς ἀπὸ τοὺς δύο καλούς μου συνοδούς, τὸν μοναχὸν Νικόδημον Κοκκοτσάκην καὶ τὸν δόκιμον Νικόλαον Φαρδῆν, εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Μονῆς ἀπεχαιρέτισα καὶ τούτους καὶ τοὺς πύχήθην ὁλοψύχως τὴν ἐν παντὶ ἀγαθῷ πρόοδον. Βαδίζων δὲ μετὰ μικρὰν κατωφέρειαν τὴν ἄγουσαν εἰς τὸν Ἅγιον Λαυρέντιον πλαγιανὴν ὁδὸν ἤμην σκεπτικός, ἴνα μὴ εἴπω μελαγχολικός, ἐκ τοῦ λυπηροῦ συναισθήματος, τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται τις ἀποχωριζόμενος ἀπὸ ἀγαπητῶν προσώπων καὶ σκηνωμάτων ἁγίων.

Πρὸς διασκέδασιν τοῦ ἐκ τοῦ ἀποχωρισμοῦ λυπηροῦ συναισθήματος ἔστρεψα τοὺς ὀφθαλμούς μου πρὸς ἀνατολάς, ὅπου ὑπέρκειται ὕψωμα τοῦ Πηλίου κατάφυτον καὶ ἐνέτεινα τὴν προσοχήν μου εἰς τὰ ἄφθονα φυσικὰ κάλλη τοῦ τόπου, τὸν ὁποῖον διηρχόμην γέμοντα ἀπὸ ὕδατα, ἀπὸ στολισμένους εἰς τὸ χάος των μὲ ὡραιοτάτους πλατάνους ρύακας, ἀπὸ ἀμπελῶνας πλήρεις σταφυλῶν, ἀπὸ περιβόλια μὲ δάση ὁμοῦ καὶ ὁπωροφόρα δένδρα κατάμεστα ἀπὸ καρποὺς καὶ κλίνοντα εἰς τὴν γῆν τὴν τροφοδότιδα αὐτῶν καὶ σχεδὸν περιεσπάσθη ὁ νοῦς μου καὶ ἐπέτυχεν ὁ σκοπός μου.

Ἐντυπώσεις καὶ σκέψεις περὶ Μονῶν.

Ναὶ μὲν ἐπί τινας στιγμὰς ὁ νοῦς περιεσπάσθη ἀπὸ τὰς πρὸ ἐμοῦ καὶ πέριξ ἐξαισίας φυσικὰς καλλονάς, ἀλλ' ἡ ἐντύπωσις ἡ ἐκ τῆς πνευματικῆς ἀναστροφῆς ἐν τῇ διαληφθείσῃ ἱερᾷ Μονῇ ἦτο ἰσχυροτέρα καὶ μόλις ὀλίγον μοι ἐπέτρεψε νὰ ῥεμβάσω πρὸς τὰ ἐκτὸς βλέπων, εἶτα δὲ μὲ ἔκαμε νὰ στρέψω εἰς τὰ ὄπισθεν, ὅπως ἀπολαύσω καὶ μακρόθεν εὐχαριστήσεως ἐκ τῆς θέας τοῦ ὑψώματος τῶν Ταξιαρχῶν,ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἱκανῶς εἶχον ἀπομακρυνθῆ·ἀλλὰ μόλις ἔστρεψα, εἶδον κατευοδοῦντάς με ἐκ τοῦ ὕψους ἐκείνου διὰ διαφόρων σημείων τοὺς δύο ἐναρέτους συνοδούς μου, οἵτινες ἵσταντο ἀκόμη ἐκεῖ, ὁμολογῶ δ' ὅτι ἠσθάνθην ἰσχυρὰν συγκίνησιν καὶ ἀπέδωκα διὰ κινήσεως τοῦ ἀλεξηλίου μου τὸν χαιρετισμόν.

Βαδίζων δὲ τὴν ὁδόν μου ὑπὸ τὰς κλιτὺς αὐτὰς ἐντυπώσεις ἐσκεπτόμην ποῖα θὰ ἦτο ἡ θέσις τῶν Μονῶν καὶ τῶν Μοναχῶν, ἐὰν μόνον καλοὶ Ἐπίσκοποι τὰς ἐπεσκόπουν καὶ ἐὰν ἡ Πολιτεία δὲν ἐπενέβαινε καθ' ὃν τρόπον ἐπενέβη. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει αἱ Μοναί, ὡς ἦσαν τὸ καλαὶ ἐργαστήρια τῆς ἀρετῆς καὶ ὁρμητήρια ἀγαθῶν στοιχείων, θὰ ἦσαν καὶ νῦν, οὐδὲ θὰ ἤθελέ τις νὰ ἀφαιρέσῃ τὰς ἀνοήτους φλυαρίας τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες, ἀφοῦ διὰ τῶν ἀσεβῶν των θεωριῶν καὶ ἐνεργειῶν τὰς παρέλυσαν, ἤδη διακηρύττουσιν ὅτι αἱ Μοναὶ σήμερον δὲν ἔχουσιν οὐδένα προορισμὸν καὶ πρέπει νὰ διαλυθῶσιν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν λογικὴν καὶ τὴν φρόνησιν, ἥτις διέπει ἄλλα πεπολιτισμένα κράτη, τὰ ὁποῖα οὐ μόνον βελτιοῦσι τὰς ὑπαρχούσας ἱερὰς Μονάς, ἀλλὰ καὶ νέας ἱδρύουσι καὶ καλῶς ὀργανοῦσι, διότι τὰ τοιαῦτα ἱερὰ σκηνώματα καταρτίζουσι τοὺς ἐμπνευσμένους τῆς πίστεως ἱεροφάντας.

ἀρχ. Π. Χ. ΔΟΥΛΗΓΕΡΗΣ

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ
ΥΠΟ ΕΠΟΨΙΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ, ΥΓΙΕΙΝΗΝ ΤΕ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

Ἐκ τῶν ψαλμῶν, οἱ μὲν περιέχουσι δογματικὰς ἀληθείας περὶ τῆς παναγίας Τριάδος: «Τῷ Λόγῳ τοῦ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος Αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν». (Ψαλμ. λϑ'. 5).

Οἱ δὲ περὶ τῆς ταὐτότητος καὶ αἰωνιότητος τοῦ Δημιουργοῦ.

«Κατ' ἀρχὰς σὺ Κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί· αὐτοὶ ἀπολοῦνται, Σὺ δὲ διαμένεις καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται. Σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν». (Ψαλμ. ρα'. 20—22)

Ἄλλοι δὲ περὶ τῆς ἀνάρχου γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, τῆς ὁμοουσιότητος αὐτοῦ τῷ Πατρί,ἱερωσύνης τε καὶ αἰωνίου αὐτοῦ Βασιλείας.

«Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου... ἐκ γαστρὸς τοῦ Ἑωσφόρου ἐγέννησά σε. Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. (Ψαλμ. ρϑ'. 1—7)

Ἄλλοι δὲ ψαλμοὶ περιέχουσι προφητείας περὶ τῆς σαρκώσεως τοῦ Λόγου καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ παθῶν, τῆς ταφῆς καὶ εἰς Ἅδην καθόδου· «Καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον καὶ ὡσεὶ σταγὼν ἡ στάζουσα ἐπὶ τῆς γῆς». (Ψαλμ. σα'. 5)

«Ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολὴν καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισαν ὄξος». (Ψαλμ. ξη', 19)

«Ὠρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου. Διεμερίσαντο τὰ ἱματιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον». (Ψαλμ. κα'. 16—19)

«Ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν». (Ψαλμ. ιε', 9—11)

Ἄλλοι δὲ προφητεύουσι περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

«Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν». (Ψαλμ. ξζ'. 1)

Ἄλλοι δὲ περὶ τῆς ἐνδόξου Αὐτοῦ ἀναλήψεως.

«Ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, Κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος». (Ψαλμ. μστ'. 3)

Ἄρατε πύλας (οὐρανίους) οἱ ἄρχοντες ὑμῶν (τῶν Ἀγγέλων), καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης. τίς ἐστιν οὗτος ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης; Κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός, Κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ, Κύριος τῶν δυνάμεων, αὐτός ἐστιν ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης». (Ψαλμ. κγ.' 7,8)

Ἄλλοι δὲ προφητεύουσι περὶ τῆς μελλούσης αὐτοῦ ἐπιγείου Βασιλείας· «Καὶ κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης καὶ ἀπὸ ποτσμῶν ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης· καὶ προσκυνήσουσιν Αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν Αὐτῷ, καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν Αὐτῷ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς». (Ψαλμ. οα'. 7—19)

Ἐν δὲ τῷ μθ'. Ψαλμῷ ὁ Προφητάναξ παριστᾷ τὸν Θεὸν ὡς Κριτήν, προσκαλοῦντα τὸν λαὸν αὐτοῦ Ἰσραὴλ εἰς κρίσιν καὶ προτιμῶντα τὴν προσευχὴν καὶ αἴνεσιν περισσότερον τῶν ζωϊκῶν θυσιῶν καὶ ὁλοκαυτωμάτων.

«Οὐκ ἐπὶ ταῖς θυσίαις σου ἐλέγξω σε· τὰ δὲ ὁλοκαυτώματά σου ἐνώπιόν μού ἐστι διὰ παντός. Ἐὰν πεινάσω οὐ μή σοι εἴπω· ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. μὴ φάγωμαι κρέα ταύρων ἢ αἷμα τράγων πίωμαι; θῦσον τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ Ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε, καὶ δοξάσεις με». (Ψαλμ. μθ'. 8 12)

Ἂν δὲ καὶ ἀνδρεῖος καὶ ἔμπειρος, πολεμιστὴς ὁ Δαβὶδ ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν προκατόχων ἢ διαδόχων αὐτοῦ βασιλέων, Κριτῶν, καὶ στρατηγῶν, ἐν τούτοις ἐξομολογεῖται εἰλικρινῶς ὅτι δὲν ἐλπίζει εἰς τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ ἀνδρείαν καὶ τὸν χειρισμὸν τῶν ὅπλων αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ὅπερ προσευχόμενος ἐπεκαλεῖτο πάντοτε, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς μάχαις, συνιστῶν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ὡς ἄγκυραν σωτηρίας κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ἐξῆς ψαλμικῶν χωρίων.

«Ἀγαπήσω σε Κύριε ἡ ἰσχύς μου, Κύριος στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου καὶ ῥύστης μου· ὁ Θεός μου βοηθός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ' Αὐτόν, ὑπερασπιστής μου καὶ κέρας τῆς σωτηρίας μου καὶ ἀντιλήπτωρ μου. Αἰνῶν ἐπικαλέσομαι τὸν Κύριον, καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι, ὁ Θεὸς ὁ περιζωννύων με δύναμιν, καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου ὡσεὶ ἐλάφου καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἱστῶν με, διδάσκων χεῖράς μου εἰς πόλεμον, καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχίονάς μου». (Ψαλμ. ιζ', 1—13)

«Οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν ἐπικαλεσόμεθα». (Ψαλμ. κθ'. 7)

«Ἀνδρίζεσθε καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία ὑμῶν, πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ Κύριον». (Ψαλμ. λ'. 27)

«Παρεμβαλεῖ Ἄγγελος Κυρίου κύκλῳ τῶν φοβουμένων Αὐτόν, καὶ ῥύσεται αὐτούς». (Ψαλμ. λγ'. 6)

«Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ Ὑψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται, ἐρεῖ τῷ Κυρίῳ, ἀντιλήπτωρ μου εἶ καὶ καταφυγή μου, ὁ Θεός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ' αὐτόν. πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου χιλιὰς καὶ μυριὰς ἐκ δεξιῶν σου· πρὸς σὲ δὲ οὐκ ἐγγιεῖ. ὅτι Ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου, ὅτι ἐπ' ἐμὲ ἤλπισε, καὶ ῥύσομαι αὐτόν, σκεπάσω αὐτόν, ὅτι ἔγνω τὸ ὄνομά μου, κεκράξεται πρός με, καὶ ἐπακούσομαι αὐτοῦ». (Ψαλμ. ψ' 1—12)

«Πάντα τὰ ἔθνη ἐκύκλωσάν με, καὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς». (Ψαλμ. ριζ'. 8—10)

Τὸν δὲ ρμγ'. ψαλμὸν ἔψαλεν ὁ Δαβὶδ ὡς θούριον πρὸ τῆς συμπλοκῆς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Γολιὰθ εἰς μονομαχίαν.

«Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεός μου, ὁ διδάσκων τὰς χεῖράς μου εἰς παράταξιν, τοὺς δακτύλους μου εἰς πόλεμον, ἔλεός μου καὶ καταφυγή μου, ἀντιλήπτωρ μου καὶ ῥύστης μου, ὑπερασπιστής μου καὶ ἐπ' αὐτῷ ἤλπισα. Κύριε κλῖνον οὐρανούς καὶ κατάβηθι, ἅψαι τῶν ὀρέων, καὶ καπνισθήσονται ἀστραφὴν ἀστραπήν, καὶ σκορπιεῖς αὐτούς, ἐξαπόστειλον τὰ βέλη σου, καὶ συνταράξεις αὐτούς. ἐξελοῦ με καὶ ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων».

Πόσον δὲ ὑπερφυσικὸν θάρρος ἐνεπνεύσθη ὁ Δαυΐδ, καίπερ παιδάριον, διὰ τῆς προσευχῆς ταύτης, ἐξάγεται ἐκ τῆς αὐτοπροαιρέτου ἐπιθέσεως αὐτοῦ κατὰ τοῦ γίγαντος Γολιὰθ πρὸς μονομαχίαν καὶ τοῦ ἀπειληπτικοῦ αὐτοῦ διαλόγου πρὸ τοῦ ἀγῶνος.

«Καὶ ἔλαβε τὴν βακτηρίαν αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ πέντε λίθους λείους ἐκ τοῦ χειμάρρου, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῷ καδίῳ τῷ ποιμενικῷ τῷ ὄντι αὐτῷ εἰς συλλογήν, καὶ σφενδόνην αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ προσῆλθε πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἀλλόφυλον. Καὶ εἶδε Γολιὰθ τὸν Δαυΐδ, καὶ ἐξητίμασεν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς ἦν παιδάριον καὶ αὐτὸς πυρράκης μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν. Καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος πρὸς Δαυΐδ· ὡσεὶ κύων ἐγώ εἰμι, ὅτι σὺ ἔρχῃ ἐπ' ἐμὲ ἐν ῥάβδῳ καὶ λίθοις; καὶ εἶπε Δαυΐδ· οὐχί, ἀλλ' ἢ χείρων κυνός· καὶ κατηράσατο ὁ ἀλλόφυλος τὸν Δαυΐδ ἐν τοῖς θεοῖς αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος πρὸς Δαυΐδ· δεῦρο πρός με καὶ δώσω τὰς σάρκας σου τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς. Καὶ εἶπεν ὁ Δαυΐδ πρὸς τὸν ἀλλόφυλον· σὺ ἔρχῃ πρός με ἐν ῥομφαίᾳ καὶ δόρατι καὶ ἀσπίδι, κἀγὼ πορεύομαι πρός σε ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ Σαβαὼθ παρατάξεως Ἰσραήλ, ἣν ὠνείδισας σήμερον, καὶ ἀποκλείσει σε Κύριος σήμερον εἰς τὴν χεῖρά μου, καὶ ἀποκτενῶ σε καὶ ἀφελῶ τὴν κεφαλήν σου ἀπὸ σοῦ, καὶ δώσω τὰ κῶλά σου καὶ τὰ κῶλα παρεμβολῆς ἀλλοφύλων ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ γνώσεται πᾶσα ἡ γῆ, ὅτι ἔστι Θεὸς ἐν Ἰσραήλ, καὶ γνώσεται πᾶσα ἡ Ἐκκλησία αὕτη, ὅτι οὐκ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ δόρατι σῴζει Κύριος, ὅτι τοῦ Κυρίου ὁ πόλεμος, καὶ παραδώσει ὑμᾶς ὁ Κύριος εἰς χεῖρας ἡμῶν. καὶ ἀνέστη ὁ ἀλλόφυλος καὶ ἐπορεύθη εἰς συνάντησιν Δαυΐδ καὶ ἐξέτεινε Δαυΐδ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ κάδιον, καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν λίθον ἕνα, καὶ ἐσφενδόνησε καὶ ἐπάταξε τὸν ἀλλόφυλον ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ διέδυ ὁ λίθος διὰ τῆς περικεφαλαίας εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἔδραμε Δαυΐδ καὶ ἐπέστη ἐπ' αὐτόν, καὶ ἔλαβε τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν καὶ ἀφεῖλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ εἶδον οἱ ἀλλόφυλοι, ὅτι τέθνηκεν ὁ δυνατὸς αὐτῶν, καὶ ἔφυγον. καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα, καὶ ἠλάλαξαν καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω αὐτῶν ἕως εἰσόδου Γὲθ καὶ ἕως τῆς πύλης Ἀσκάλωνος». (Α'. ιζ'. 40—53)

Ἐκ δὲ τῆς ὁρμητικῆς διεισδύσεως τοῦ ἐκσφενδονισθέντος λίθου διὰ τῆς περικεφαλαίας εἰς τὸ μέτωπον τοῦ Γολιὰθ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν πόσην δύναμιν ὑπερφυσιολογικὴν ἐπεκτήσατο ὁ Δαυΐδ διὰ τῆς προσευχῆς καὶ ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος Κυρίου παντοκράτορος.

Διότι, καθὼς ὁ Θεὸς εἶναι παντοδύναμος, οὕτω καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπικαλούμενον καὶ ἀπαγγελλόμενον μεταδίδει ποσόν τι δυνάμεως πρὸς τὸν ἀπαγγέλλοντα, ἀνάλογον τῇ πίστει καὶ εὐσεβείᾳ, μεθ' ἧς ἀπαγγέλλει.

(ἀκολουθεῖ)

Γ. ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΑΞΕΙΔΙΩΤΙΚΑΙ

Ἡ Μυκάλη, τὸ ὡραῖον θαλαμηγὸν ἀτμόπλοιον τοῦ Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ, κοσμεῖ ἤδη τὸν ἐμπορικὸν στόλον τῆς Ἑταιρίας Τζὼν Μακδούαλ καὶ Βάρβουρ, τῶν μεγάλων τούτων Ἑλληνοαγγλων βιομηχάνων καὶ ἐφοπλιστῶν τοῦ Πειραιῶς. Τὸ ταχύπλουν τοῦτο σκάφος πρὸ μικροῦ ἤρξατο ἐκτελοῦν τὴν ἑβδομαδιαίαν γραμμὴν Πειραιῶς Βρενδησίου, μεταφέρον τὸ Εὐρωπαϊκὸν Ταχυδρομεῖον, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ταξειδιώτας. Καὶ ἦτο κατάμεστον τὸ κομψὸν ἀτμόπλοιον τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα, ὅτε ἀποπλεύσαμεν ἐκ Πειραιῶς μὲ θάλασσαν τρικυμιώδη.

Ἡ περικαλλὴς Κέρκυρα ἦτο ἡ ἀνυπόμονος ἐπιθυμία τῶν πρώτην φορὰν περιπλεόντων τὰ δυτικὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Αἱ διαλαλούμεναι φυσικαὶ αὐτῆς καλλοναί, οἱ μουσοτραφεῖς κάτοικοι, τὰ ἀνεμόπληκτα φρούρια ὅσα ἐσώθησαν ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς σκαπάνης κατὰ τὴν παράδοσιν, αἱ πολλαπλαῖ αὐτῆς ἐκκλησίαι καὶ τὸ σεπτὸν τοῦ Ἁγίου σκήνωμα προκαλοῦν δικαίαν τὴν περιέργειαν τοῦ ταξειδιώτου. Καὶ ὄντως ἡ Κέρκυρα ἔχει ἀνταξίαν τὴν προτρέχουσαν φήμην, καὶ ἡ γελόεσσα αὐτῆς φύσις καθιστᾷ ἀπαράμιλλον καὶ ῥεμβώδη τὴν ἐν τῇ νήσῳ ζωήν.

Ἅμα τῇ ἀποβιβάσει μετ' εὐσεβῶν συμπλωτήρων ἐσπεύσαμεν εἰς τὸν ἀρχαῖον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ναόν, ἔνθα τὸ ἱερὸν κατάκειται τοῦ Ἁγίου σῶμα, εὐλαβὲς προσκύνημα παντὸς ἐπισκέπτου. Ἐκεῖ μᾶς ἀπεκάλυψαν τὴν ἱερὰν λάρνακα καὶ ἐψάλαμεν παράκλησιν. Ἀνέπαφον διατηρεῖται τὸ προσκυνητὸν σῶμα τοῦ θαυματουργοῦ ἐπισκόπου Τρυμηθοῦντος 700 ἤδη ἔτη ἐκτὸς τῆς γῆς εὑρισκόμενον, θαυμαστὸν καὶ ὑπερφυὲς γεγονὸς πρὸς δόξαν τοῦ Ἁγίου Θεοῦ.

Εὐσεβὴς κυρία ἐκ τῆς ἀκολουθίας μας παρετήρησεν ἄτοπόν τι ἐν τῷ ναῷ. Πλὴν τῶν κανδηλῶν μετ' ἐλαίου γίνεται χρῆσις καὶ λαμπῶν μετὰ πετρελαίου, καὶ τοῦτο εἰς τόπον τόσον πλουσίως ἐλαιοπαραγωγόν.

Μετ' ὀλίγον ἐγκατελείψαμεν τὴν Κέρκυραν τὸ ἔσχατον τέρμα τῶν ἑλληνικῶν ὁρίων καὶ πρωΐ λίαν ἀποβιβαζόμεθα εἰς τὸν πρῶτον ἰταλικὸν λιμένα, τὴν διεθνῆ πόλιν τοῦ Βρενδησίου, μετὰ τεσσαρακονταπεντάωρον ἐκ Πειραιῶς πλοῦν.

Τὸ κοινῶς Μπρίντεζι εἶναι ἐμπορικὴ πόλις μὲ ὡραῖον λιμένα καὶ ἀποβάθραν, μὲ εὐθυγράμμους ὁδοὺς καὶ σχέδιον ριμοτεμίας κατεδαφισθέντων τῶν παλαιῶν καὶ ἀπορθήτων φρουρίων, ἅτινα περιέζωνον τὴν ἀρχαίαν πόλιν. Εἶνε ἕδρα Λατίνου Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἱερατικοῦ σεμιναρίου, πληθὺς δὲ ὑπάρχει ναῶν παλαιοτάτων καὶ νεωτέρων.

Ὑπάρχει καὶ ὀλιγάριθμος ἑλληνικὴ κοινότης μὲ προέχοντας τοὺς ἐκ Κερκύρας Ζαπλούτους τραπεζίτας, τοὺς τιμῶντας ἀληθῶς τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα ἀδελφοὺς Κοκοτοῦ, ὧν ὁ εἷς τυγχάνει πρόξενος τῆς Ἀγγλίας, ὁ δὲ ἕτερος πρόξενος τῆς Ἑλλάδος. Οἱ κύριοι Κοκοτοῦ, εὐσεβῆ ἀποτελοῦντες οἰκογένειαν, πρὸ μικροῦ ᾠκοδόμησαν περικαλλῆ τῆς κοινότητος ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου μὲ πολυτελὲς τοῦ ἱερέως ἀνώγειον ἐνδιαίτημα. Αὐτοὶ σχεδὸν διατηροῦσι μισθοδοτοῦντες καὶ τὸν ἱερέα καὶ τὸν ἱεροψάλτην.

Παρευρέθην εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς, ἣν ἐτέλεσεν ὁ πολιὸς ἐφημέριος τῆς κοινότητος καὶ πολυσέβαστος ἀρχιμανδρίτης, ὁ ἐκ Ζακύνθου πατὴρ Σεραφείμ Κόμης, μετὰ τοῦ καλλιφώνου ἐκτελεστοῦ τῆς Κερκυραϊκῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἱεροψάλτου κ. Ἀνδρέου Βλάχου, ὅστις χρησιμεύει καὶ ὡς διδάσκαλος τῆς κοινότητος. Κατεθέλχθην ἀληθῶς, ὅτε ἤκουσα τὴν μικρὰν κοράσιδα τοῦ κ. Κοκοτοῦ ἐκφωνοῦσαν μελιρρύτως τὸν Ἀπόστολον, ἀπαγγέλλουσαν τὸ «Πιστεύω» καὶ τὸ «Πάτερ ἡμῶν», ἕτερον δὲ υἱὸν τοῦ κ. Κοκοτοῦ ὑπηρετοῦντα ἐν τῷ ἱερῷ μετὰ φόβου Θεοῦ τὸν ἱερουργοῦντα ἱερέα. Ἀληθὴς χριστιανικὸς οἶκος ὁ εὐλογημένος οἶκος τοῦ κ. Κοκοτοῦ.

Ἀλλ' ὁ ναὸς οὗτος δὲν εἶναι ὁ πρῶτος ἑλληνικὸς ναὸς ἐν Βρενδησίῳ. Πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως, ἐν μέσῳ τῶν κοινοβριθῶν μεγάλων ἀμαξιτῶν ὁδῶν, δι' ὧν συγκοινωνοῦσι τὰ περίχωρα, εὑρηται ἐν μικρῷ λοφίσκῳ μαρμάρινος στήλη ἀπολήγουσα εἰς σταυρόν, καὶ κάτωθεν αὐτῆς περισῴζεται ὁλόκληρος Ἁγία Τράπεζα ἄνευ ἀτυχῶς ἐπιγραφῆς τινος, κάτωθεν δὲ τούτων ὑπάρχει ἀρχαία κρύπτη. Τὰ ἐρείπια ταῦτα καὶ ἡ θέσις ὀνομάζονται ὑπὸ τῶν κατοίκων «Chieza orthotoxa Greca»· περίεργον δὲ εἶνε τὸ ἔθιμον, ὅτι κατ' ἔτος τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων καθ' ἡμᾶς, μεταβαίνουσιν ἐν πομπῇ καθολικοὶ ἱερεῖς καὶ ἐπὶ τῆς σοζομένης Ἁγίας Τραπέζης ὁ καθολικὸς ἱερεὺς ἀπαγγέλλει ἑλληνιστὶ τὸ Εὐαγγέλιον. Σῴζεται δὲ καὶ ἡ πλα-

κόστρωτος κλίμαξ, δι' ἧς ἀνήρχοντο εἰς τὸν ναόν, ἐξ ἧς φαίνεται ὅτι ἦτο ἀρκετὰ εὐμεγέθης. Ἐπεσκέφθημεν τὰ ἐρείπια ταῦτα μετὰ τοῦ πατρὸς Σεραφείμ καὶ τοῦ κ. Βλάχου καὶ ἐψάλαμεν τρισάγιον ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων κτιτόρων. Ἄλλην πληροφορίαν δὲν ἠδυνήθην νὰ συλλέξω εἰμὴ ὅτι πρὸ 200 καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ὑπῆρχεν ἐν Βρενδησίῳ ἀκμαζουσα ἑλληνικὴ κοινότης, διατηροῦσα καὶ περικαλλῆ ναόν, ὅστις ἄγνωστον πότε κατεστράφη παρακμασάσης τῆς κοινότητος. Καὶ εἶνε τοῦτο ἀληθές, διότι οὕτω παρήκμασαν αἱ ἀκμάζουσαι ἄλλοτε κοινότητες ἑλληνικαὶ πολλῶν τῆς Ἰταλίας πόλεων καὶ κατεστράφησαν ναοί. Τοῦτο συνέβη ἐν Ἀγκῶνι καταστραφέντος τοῦ ναοῦ, οὗ αἱ ἁγιογραφίαι «σῳζουσι νῦν τὸν μικρὸν νάρθηκα τοῦ ἐν Βρενδησίῳ ναοῦ ὁμοίως ἐν Μπαρλέττᾳ ὁ πολύπλουτος ἄλλοτε ναός, ἀνεγερθεὶς τὸ 1789, εἶνε νῦν κεκλεισμένος, ἐρειπιώδης, ἄνευ ἱερέως, περιέχων καὶ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου τῆς ἰδίας χρονολογίας, μὲ ἐπιγραφήν: «Ἡ Κυρία τῶν ἀγγέλων», ἡ ὡραία χαλκογραφία ὑπάρχει ἐν τῷ τοῦ Βρενδησίου ναῷ. Ὁμοίως ἐν Νεαπόλει λείψανα δὲ κοινοτήτων περισῴζονται ἐν Λιβόρνῳ, ἐν Μεσσήνῃ, ἐν Βενετίᾳ Καὶ εἶχον αἱ κοινότητες αὗται καὶ πλούσια ἀκίνητα κτήματα εὐσεβῶν ἀφιερωμάτων πρὸς συντήρησιν τῶν ναῶν, ἅτινα σήμερον νέμονται ἀτυχῶς ἐκλατινισθέντες οἱ ἀπόγονοι τῶν εὐσεβῶν κτιτόρων καὶ δωρητῶν.

Καὶ ἕτερον προσκύνημα ἐθνικὸν ὑπάρχει ἐν Βρεντησίῳ διὰ τὸν Ἕλληνα ἐπισκέπτην. Ἐν τῇ μεγάλῃ ὁδῷ τῆς πόλεως εὑρηται ἡ προτομὴ τοῦ ἡρωϊκῶς πεσόντος Ἰταλοῦ βουλευτοῦ Ἀντ. Φράττη. Καὶ ἄλλος δὲ ἀνδριὰς ὑπάρχει ἐν τῇ μικρᾷ πόλει τοῦ Βρενδησίου, μεγάλου Ἰταλοῦ φιλολόγου.

Οὕτω οἱ Ἰταλοὶ ἐπιβραβεύουσι καὶ τὰς πολεμικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς πνευματικὰς τῶν ὁμοεθνῶν των.

Εἶνε εὔφορος ἡ περιοχὴ τοῦ Βρενδησίου, ἀμπελόφυτος, παράγουσα τοὺς φημισμένους οἴνους του, ὁλόκληρος δὲ συγκοινωνεῖ πλὴν τοῦ σιδηροδρόμου καὶ διὰ πολλῶν ἁμαξιτῶν ὁδῶν, αἵτινες φθάνουσι μέχρι τοῦ λιμένος, ὃν κοσμοῦσι πολλὰ ἐμπορικὰ ἀτμόπλοια καὶ πολεμικὰ τορπιλλοβόλα τῆς Ἰταλίας. Ὑπάρχει καὶ ἑλληνικὸν ξενοδοχεῖον ἐν Βρενδησίῳ μὲ ἑλληνικὴν κουζίναν ἀποκλειστικὸν διὰ τοὺς ἐκεῖ μεταβαίνοντας Ἕλληνας, τὸ «Ξενοδοχεῖον τῆς Εὐρώπης», διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Δημ. Κοσκινᾶ.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν μεγάλη ὑπάρχει ἐμπορικὴ καὶ ἐργατικὴ κίνησις ἐν τῷ λιμένι καὶ ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ· καθ' ὥραν καταφθάνουσι καὶ ἀναχωροῦσιν ἁμαξοστοιχίαι πλήρεις ἐπιβατῶν καὶ ἐμπορευμάτων ἐκ διαφόρων τῆς Εὐρώπης μερῶν.

Εἰς μίαν τούτων, τὴν νυκτερινήν, θὰ ἐπιβιβασθῶ μετ' ὀλίγον τρεπόμενος πρὸς τὴν Ρώμην· ἀπὸ τοῦδε δὲ μυρίαι ἐντυπώσεις παρελαύνουσι πρὸ τῆς διανοίας μου ἐκπορευόμεναι ἀπὸ τῆς αἰωνίου πόλεως, τῆς ὁποίας ἡ μακρὰ καὶ τοσοῦτον ἐπιβλητικὴ ἱστορία θὰ ἦτο ἡ ὑπὲρ πᾶσαν ὑπερέχουσα, ἐὰν ὑπερθεν αὐτῆς δὲν ἐσελάγιζε σκηπτοῦχος ἡ δόξα τῶν Ἀθηνῶν.

Βρενδήσιον. ΑΡΧ. ΙΕΖΕΚΙΗΛ ΒΕΛΑΝΙΔΙΩΤΗΣ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΥΠΟ

ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΓΑΛΑΝΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Κεφ. ιγ'.

«Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ· καὶ ἄλλα δὲ πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη, τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη αὐτὸ βυθίζεσθαι. Καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ· σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοί ἐστε οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;» (Δ'. 35—41).

Σύντομος ἑρμηνεία.

Καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν διδασκαλίαν του, εἶπε περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου πρὸς τοὺς μαθητάς του ἀφ' ἧς θέσεως ἐκάθητο ἐν τῷ πλοίῳ· εἰσέλθετε ὅλοι σας, καὶ ὡς περάσωμεν εἰς τὴν ἀντικρυνὴν παραλίαν, ἐπειδὴ ἀλλέως θὰ ἐπέλθῃ ἡ νὺξ καὶ τὰ πλήθη ταῦτα θὰ μένουν ἀκόμη ἐδῶ, ἐνῷ ἀρκετὰ πλέον ἠκούσαν, τώρα δὲ πρέπει νὰ ὑπάγουν εἰς τοὺς οἴκους των. Καὶ ἀφήσαντες οἱ μαθηταὶ τὸν ὄχλον ἀπέπλευσαν μετ' αὐτοῦ· καὶ ἄλλα δὲ πλοῖα ἀνεχώρησαν μαζί. Ἐνῷ δὲ ἔπλεον καὶ νὺξ πλέον ἦτο, ἐσηκώθη μεγάλη ἀνέμου ὁρμή, καὶ τὰ κύματα, ὑψηλὰ καὶ σφοδρά, εἰσέβαλλον εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε νὰ γεμίζηται ἤδη αὐτὸ ἀπὸ ὕδατα καὶ νὰ κινδυνεύῃ νὰ βυθισθῇ. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως ἐξηκολούθει νὰ κοιμᾶται ἥσυχος καὶ ἀδιατάρακτος ἐπάνω εἰς τὴν πρύμνην μὲ τὴν κεφαλήν του ἐπαναπαυμένην εἰς προσκεφάλαιον. Καὶ μέχρι μέν τινος οἱ μαθηταὶ ἐφυλάσσοντο ἀπὸ τὸ νὰ τὸν ἀφυπνίσωσιν, ἐλπίζοντες ὅτι ἡ τρικυμία θὰ ἠλαττώνετο. Ἀλλὰ βλέποντες ὅτι ἐξηκολούθει μὲ τὴν αὐτὴν ὁρμήν, ἔσπευσαν νὰ τὸν σηκώσωσι καὶ τῷ εἶπον· Διδάσκαλε, δὲν σὲ ταράττει τὸ ὅτι χανόμεθα; Καὶ ἐκεῖνος, σηκωθεὶς ἐπάνω, διέταξεν ἐντόνως τὸν ἄνεμον νὰ ἡσυχάσῃ καὶ εἶπε πρὸς τὴν θάλασσαν· σιώπα, παῦσε πλέον νὰ θορυβῇς. Καὶ ἀμέσως ἔπεσεν ὁ ἄνεμος, καὶ γαλήνη ἔγινε μεγάλη. Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς, περιτρόμους ἀκόμη ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ καταπλήκτους ἀπὸ τὸ γενόμενον θαῦμα· διὰ τί εἶσθε τόσον δειλοί; πῶς κλονίζεται καὶ ἐκλείπει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ πρὸς ἐμὲ πίστις σας; Ἐκεῖνοι δὲ ἐφοβήθησαν τώρα περισσότερον εὑρεθέντες ἀπέναντι τῆς ὑπερφυσικῆς τοῦ Ἰησοῦ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ ἔλεγον ἀναμεταξύ των, ὡς μὴ γνωρίζοντες ἀκόμη ἐπακριβῶς τὰ τῆς θείας του ὑποστάσεως καὶ φύσεως· ποῖος τάχα νὰ εἶνε οὗτος, ἀφοῦ καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουν εἰς τὸ πρόσταγμά του;

Η ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

('Από τὸν Saint Bernard.)

Ὁ κόσμος εἶναι ἀγορά, ὅπου συναντῶνται ὅλαι αἱ ἐπιθυμίαι. Ἡ μία θέλει πλούτη, ἄλλη τιμάς, καὶ ἄλλη δόξαν. Πλούτη; Ἀλλὰ πόσον δυσκόλως τὰ ἀποκτᾷ τις, πόσα δάκρυα χύνει καὶ πόσας φροντίδας καταβάλλει διὰ νὰ τὰ διατηρήσῃ, πόσας θλίψεις δοκιμάζει, ὅταν μέλλῃ νὰ τὰ χάσῃ! Βλέπετε τί σας στοιχίζει ἡ ἀπόκτησις αὐτῶν· πρέπει νὰ διέρχησθε θαλάσσας, νὰ διατρέχητε τοὺς κινδύνους τῶν ταξειδίων, νὰ ἀφίνετε τὴν πατρίδα σας καὶ τὴν οἰκογένειάν σας, νὰ ἐκριζώνητε ὅλα τὰ φυσικὰ αἰσθήματα· καὶ πόσον καιρὸν τὰ ἔχετε; ὁποῖος σπαραξικάρδιος χωρισμός, ὅταν τὰ χάσητε! Γιοί ἀνθρώπων, ἕως πότε θὰ ἀκολουθῆτε τὴν ματαιότητα καὶ θὰ ζητῆτε τὸ ψεῦδος;» —'Αλλ' αἱ τιμαί; Εἴσθε εἰς θέσιν ἐξέχουσαν, εἴσθε δηλ. ἐκτεθειμένοι εἰς περισσότερα βλέμματα, κρίνεσθε μετὰ περισσοτέρας αὐστηρότητος, ὑπόκεισθε εἰς τὴν κακοβουλίαν ὅλων.—Καὶ ἡ δόξα; Πῶς δμιλεῖτε περὶ δόξης, σεῖς, τέφρα καὶ κόνις; Τί εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη δόξα, ἂν ὄχι μάταιος θόρυβος, ἣν δυσκόλως δύναται νὰ κρατήσῃ τις χωρὶς νὰ διεγείρῃ τὸν φθόνον; Δὲν φθάνετε ἢ ὑποσκελίζοντες ἀντιπάλους καὶ προκαλοῦντες τὴν ζηλοτυπίαν των· ἡ ἀνύψωσίς σας εἶναι ἡ βάσανός των καὶ ἡ ἰδική σας.

'Εν 'Αθήναις ΣΤ. Ι. ΤΗΛΙΑΚΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Η ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ὑπὸ **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΙΜΟΘΕΟΥ**

Ἱερέως τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ φιλολογία μας ἐπλουτίσθη ἐσχάτως μὲ νέον σύγγραμμα, ὀφειλόμενον εἰς τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιλοπονίαν τοῦ γνωστοῦ λογίου κληρικοῦ κ. Τιμοθέου 'Αναστασίου ἀρχιμανδρίτου καὶ Προλύτου τῆς Θεολογίας. Ὁ ἐν λόγῳ κληρικὸς φωτίζει καὶ νουθετεῖ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα ὄχι μόνον διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου, εἰς ὃν ἐξόχως ἐπιτυγχάνει, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ γραπτοῦ, ἐκδώσας μέχρι τοῦδε, πλὴν τοῦ ἀνωτέρω περὶ «Θείας Κοινωνίας» ἔργου, καὶ δύο ἕτερα ἀξιανάγνωστα καὶ ψυχωφελῆ ἔργα, τὴν «Ἑρμηνείαν τοῦ Εὐαγγελικοῦ Νόμου» καὶ παρατηρήσεις του περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ ἔργου τῶν σωφρονιστικῶν ἐν 'Ελλάδι φυλακῶν, δημοσιεύσας δὲ καὶ πλείστας ἠθικοθρησκευτικὰς διατριβὰς ἐν θρησκευτικοῖς περιοδικοῖς.

'Αλλὰ τὸ μᾶλλον ἐξέχον εἰς ἐπιστημονικὴν ἀξίαν καὶ ἠθικὴν ἐποικοδομὴν καὶ ὠφέλειαν καθ' ἡμᾶς εἶνε τὸ νέον ἔργον του, τὸ ἐσχάτως ἐκδοθέν, περὶ «Θείας Κοινωνίας».

Τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον, συγκείμενον ἐκ 253 σελίδων, εἶνε διῃρημένον εἰς πέντε μεγάλα μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναπτύσσει ἐν ἐκτάσει τὸ σπουδαῖον περὶ θείας κοινωνίας ζήτημα ὑπὸ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐπόψεις, ἀρχαιολογικήν, ἐκκλησιαστικήν, δογματικήν, τελετουργικὴν καὶ ἠθικήν, εἰς γλῶσσαν εὐληπτον καὶ σαφῆ.

Εἰς τὸ α', μέρος λίαν ἐπιτυχῶς ὁρίζει τὸ μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας ὡς τὸ *αἰσθητὸν μέσον τῆς μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ προσωπικῆς τοῦ χριστιανοῦ κοινωνίας*, τῆς ἐν τῇ *καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων διαρκοῦς ἑνοικήσεως* καὶ *ἐμπεριπατήσεως* τοῦ Θεοῦ. Παραθέτων δὲ τὰ σχετικὰ ἐκ τῆς Κ. Δ. χωρὶς ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ ἱδρυτὴς αὐτοῦ εἶνε ὁ Σωτήρ, παρασχὼν οὕτω σπουδαιότατον μέσον τῆς μετ' αὐτοῦ κοινωνίας.

Πρὸς τούτοις ἀναιρεῖ διὰ πειστικῶν ἐπιχειρημάτων τὴν περὶ ἀζύμων πλάνην τῆς παπικῆς ἐκκλησίας, ὑποστηρίζων καὶ ἀποδεικνύων ὅτι ὁ ἄρτος, ὃν ὁ Χριστὸς μετεχειρίσθη, ἦτο ἔνζυμος, ὅτι δὲ καὶ οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ εἰς τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Κοινωνίας ἄρτον ἔνζυμον μετεχειρίζοντο κατὰ τὰ παραδοθέντα εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν θείων 'Αποστόλων, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ τῆς 'Ανατολῆς καὶ Δύσεως 'Εκκλησίαι.

Εἰς τὸ β' μέρος ὁ συγγραφεὺς καταδεικνύει διεξοδικῶς, τὴν ἀνέκαθεν πίστιν τῶν Χριστιανῶν εἰς τὸ μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας, ἣν ἐθεώρουν ὡς θυσίαν ἐξιλαστήριον ἀναίμακτον ἀνανέωσιν τῆς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἀπολυτρωτικῆς θυσίας, καὶ τὰ ἐκ τῆς πίστεως ταύτης ἀγαθά, τὴν αὐταπάρνησιν κ. ἔ., τὸν ἡρωϊσμὸν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως, αὐταπάρνησιν, ἣν ἀναμφιβολήτως ἠρύοντο ἐκ τοῦ *μυστηρίου τῆς ζωῆς*.

Διὰ μακρῶν κατόπιν ἐκθέτει τὸν τρόπον τῆς τελέσεως τοῦ μυστηρίου ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, ἐξ οὗ πείθεται τις, ὅτι ὁ τρόπος τῆς τελέσεως τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον παρέμεινεν ὁ αὐτὸς εἰς τὰ κύρια καὶ οὐσιώδη, πλὴν ἀμταλλαγῶν τινων διὰ προσθέσεως ἢ ἀφαιρέσεως εὐχῶν καὶ τροποποιήσεως τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ παρισταμένου δράματος».

'Εν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ δράττεται πάλιν τῆς εὐκαιρίας ὁ συγγραφεὺς νὰ καταδείξῃ τὴν ἀξίαν τοῦ μυστηρίου ὡς *ἀπαραιτήτου συμπληρώματος τοῦ Θείου Βαπτίσματος* καὶ τοῦ *Χρίσματος* πρὸς ἠθικὴν τελειοποίησιν τοῦ ὅλου ἀνθρώπου, ἄνευ τοῦ ὁποίου (συμπληρώματος) τὰ πάντα ματαιοῦνται, διότι *ἄνευ τούτου ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ καθίσταται ἀδύνατος*.

'Ομιλῶν ἀκολούθως περὶ τῆς εἰς τοὺς ἀσθενεῖς χρησιμότητος τοῦ θείου τούτου μυστηρίου, πολεμεῖ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀτυχῶς εἰς τὰς λαϊκὰς ἰδίᾳ τάξεις πλάνην, ὅτι δῆθεν ἡ Θεία Κοινωνία παρεχομένη εἰς τὸν ἀσθενῆ δύναται νὰ προσημαίνῃ θάνατον ἀμέσως ἐπικείμενον. Τὴν ἰδέαν ταύτην πολὺ δικαίως χαρακτηρίζει ὡς πρόληψιν παράλογον καὶ βλάσφημον, διδάσκων ἅμα ὅτι ἡ Θ. Κοινωνία εἶνε φάρμακον ψυχῆς καὶ σώματος.

Εἰς τὸ γ' μέρος διὰ μακρῶν καταρρίπτει τὰς περὶ τὸ μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας πλάνας τῶν ἑτεροδόξων κατὰ τρόπον πειστικὸν καὶ ἱκανοποιητικόν, οὕτωσι κατα-

λήγων: «Κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθοῦς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τῆς ἀποστολικῆς καὶ καθολικῆς, εἶνε ἀδύνατον αἱ Ἐκκλησίαι καὶ χριστιανικαὶ αὗται κοινωνίαι αἱ μὴ ἔχουσαι ὀρθὴν τὴν πίστιν πρὸς τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς, εἶνε ἀδύνατον νὰ ἔχωσιν ἐν ἑαυταῖς τὴν ζωογονοῦσαν χάριν...».

Εἰς τὸ δ' μέρος, τὸ καὶ σπουδαιότερον καὶ οὐσιωδέστερον, ἀναπτύσσει τὴν κυρίαν καὶ οὐσιώδη ἔννοιαν τοῦ Μυστηρίου, τὸ ὁποῖον ὁρίζει ὡς ἑξῆς: «Κατὰ ταῦτα ἡ διὰ τῆς μεταλήψεως τῶν τιμίων Δώρων Θεία Κοινωνία εἶναι ἡ προσωπικὴ ἡμῶν ἑνότης μετὰ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ ἀμέσως καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἐμμέσως». Ἡ προσευχή, λέγει, καὶ ἡ τήρησις τοῦ θείου νόμου καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ οὐδεμίαν οὐσιώδη σημασίαν ἔχουσιν ἄνευ τῆς προσωπικῆς τα ὑτης σχέσεως καὶ ἑνότητος.

Φρονεῖ ἀδιστάκτως ὁ συγγραφεύς, ὅτι ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἔγκειται ἐν τῷ Μυστηρίῳ τῆς Θ. Εὐχαριστίας, ὅτι ἄνευ τούτου ἐπικρατεῖ σκότος πνευματικὸν καὶ σῆψις ἠθικὴ καὶ νέκρωσις ἀξιοθρήνητος. Ἡ παροῦσα ἀνώμαλος θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ κατάστασις δικαίως φρονεῖ, ὅτι προέρχεται ἐκ τῆς πλήρους ἀγνοίας ἢ παρανοήσεως τῶν κατὰ τὸ μέγα τοῦτο μυστήριον.

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο συνιστῶμεν εἰς πάντας· μὲν τοὺς Χριστιανούς, οἵτινες φαντάζονται ὅτι δύνανται καὶ ἀπέχοντες τῆς Θείας Εὐχαριστίας νὰ εἶνε μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ μέλη τῆς Ἐκκλησίας του, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐκτελῶσι μηχανικῶς ἐξωτερικούς τινας τύπους ἀνωφελεῖς καθ' ἑαυτούς. Τοὺς τοιούτους Χριστιανοὺς ὁ συγγραφεὺς λίαν προσφυῶς ἀποκαλεῖ ἐκ *συμπαθείας* καὶ κατὰ *συνθήκην Χριστιανούς*, «διότι ὄχι μόνον τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν κοινωνίαν δὲν ἐπιθυμοῦσιν, ἀλλ' οὔτε καὶ τὴν στοιχειώδη ἐκτίμησιν πρὸς αὐτὴν ἔχουσι, διὰ τοῦτο δ' οὐδὲ συλλογίζονται νὰ ζητήσωσιν αὐτήν. Οἱ τοιοῦτοι εἶνε οἱ ἐξ ἀγνοίας ἢ ἐκ πνευματικῆς διαστροφῆς ἀνάξιοι τῆς πίστεως».

Εἰς τὸ 6' κεφάλαιον τοῦ αὐτοῦ μέρους ὁμιλῶν περὶ τῶν μέσων τῆς προπαρασκευῆς, ποιεῖται λόγον περὶ ἐγκρατείας καὶ νηστείας, ὀρθῶς φρονῶν ὅτι ἄνευ τούτων ἀδύνατον εἶνε ὁ Χριστιανὸς νὰ κοινωνήσῃ ἀξίως τῶν θείων δώρων. Τὴν νηστείαν χαρακτηρίζει ὡς ἀπουδαῖον μέσον πνευματικῆς νηφαλιότητος καὶ ψυχικῆς ἐξάρσεως καὶ ἐγρηγόρσεως, ἐσωτερικῆς κατανύξεως καὶ αὐτοεξετάσεως. Ἀφοῦ δὲ τοιαύτη νηφαλιότης καὶ πνευματικότης ἀπαιτεῖται ἐν τῷ καθ' ὅλου βίῳ πρὸς ἀξίαν μετάληψιν, κατὰ φυσικὴν συνέπειαν ἡ ἀμέσως πρὸ τοῦ Μυστηρίου ἐγκράτεια καὶ κατὰ δύναμιν νηστεία εἶνε προσὸν ἀπαραίτητον τοῦ προσερχομένου εἰς αὐτό.

Ἀφοῦ δὲ προσθέτει ἱκανὰ περὶ τῶν κοινωνούντων ἱερέων ἁπάντων εἰς τὴν ἔνστασιν, διατί οἱ κληρικοὶ δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ ἔθος τῆς πρὸ τῆς Θείας Κοινωνίας νηστείας, ἔρχεται εἰς τὸ ε' καὶ τελευταῖον μέρος τοῦ βιβλίου, πραγματευόμενος τὸ ζήτημα τῆς συνεχοῦς κοινωνίας. Τὸ συνεχῶς κοινωνεῖν βεβαίως, λέγει, ἀπ' ἀρχῆς ἴσχυεν ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ οὔτε θὰ παύσῃ ποτὲ ἰσχύον καὶ τοῖς τελείοις ἀπαραιτήτως ἐμπρέπον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπαρέρχομένων τῶν αἰώνων καὶ ἐθνη ὁλόκληρα προστήρχοντο εἰς τὸν χριστιανισμόν, δὲν κατωρθοῦτο δέ, ὡς καὶ μέχρι σήμερον παρατηροῦμεν, νὰ ὑπάρξῃ ἐν ἁπάσαις ταῖς κατὰ μέρος Ἐκκλησίαις σύμπας ὁ ἱερὸς κλῆρος ἐν πᾶσιν ἄξιος τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἀποστολῆς καὶ ἰδίᾳ διδακτικός, ὥστε πᾶσαι αἱ τῶν πιστῶν ψυχαὶ δι' ἀμέσου προσωπικῆς μερίμνης καὶ ἐνεργείας αὐτοῦ νὰ χαλιναγωγῶνται εἰς τὴν ὁδὸν τῆς τελειότητος καὶ τῆς συνεχοῦς θείας κοινωνίας ἀξιῶνται, διὰ ταῦτα ἡ ἐν πνεύματι ἁγίῳ πάντοτε ζῶσα καὶ ἐνεργοῦσα κατὰ καιροὺς ἱεραρχία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς θεμιτὴν ἠνέχθη, ἐπεδοκίμασε καὶ ἐν καιρῷ ἀπολύτου ἀνάγκης ἐτακτοποίησε τὴν κατὰ περιόδους θείαν κοινωνίαν, ἵνα τὸ μυστήριον τῶν μυστηρίων μὴ ὑπὸ ἀδοκιμάστων εὐτελίζηται, ἅμα δὲ καὶ αἱ ψυχαὶ αἱ ἐπιδεκτικαὶ ἐπανορθώσεως καὶ ἁγιασμοῦ μὴ εἰς ἀπώλειαν ἀφίνωνται διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ Μυστηρίου τελείας ἀποχῆς. Οὕτω δὲ ἡ κατὰ περιόδους Θεία Κοινωνία ἄγει εἰς τὴν συνεχῆ, τῆς ὁποίας ὑπῆρξαν πάντοτε, ὑπάρχουν καὶ θὰ ὑπάρχουν ἄξιοι οἱ ἐν σταθερᾷ σωφροσύνῃ διατελοῦντες καὶ μὴ πονηρίαν ψυχικὴν νοσοῦντες».

Ὡς κατακλεῖδα τοῦ ὅλου ἔργου ὁ συγγραφεὺς παραθέτει πρακτικωτάτας καὶ λίαν ὠφελίμους καὶ ἐποικοδομητικὰς ὁδηγίας διὰ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λαϊκούς, ὁδηγίας, αἵτινες δέον ν' ἀποτελῶσι, γνησίως διερμηνεύουσαι τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ πρόγραμμα παντὸς ἀληθοῦς Χριστιανοῦ καὶ παντὸς ἀξίου τῆς ἀποστολῆς του κληρικοῦ.

Τοιοῦτον ἐν ἀτελεῖ σκιαγραφίᾳ τὸ ἔργον τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Τιμοθέου Ἀναστασίου. Θεῖος ζῆλος καὶ πατρικὸν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἐνδιαφέρον, ἰδοὺ τὰ ὠθήσαντα εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπαραίτητον βοήθημα τῶν κληρικῶν, πολύτιμον ἐγκόλπιον τῶν Χριστιανῶν καὶ χρησιμώτατος ὁδηγὸς τῶν οἰκογενειῶν, δυναμένων ἐξ αὐτοῦ νὰ λάβωσιν ὄχι μικρὰν ὤθησιν εἰς βίον θερμῆς πίστεως καὶ κατ' ἐπίγνωσιν εὐσεβείας. Διότι τὸ Μυστήριον, περὶ οὗ πρόκειται, εἶνε ἀναντιρρήτως τὸ μυστήριον τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, τὸ ἐυριώτατον μέσον τῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ κοινωνίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ πᾶσα πρόοδος καὶ ἀκμὴ καὶ ἀληθὴς εὐδαιμονία.

ΑΘΑΝ. Δ. ΠΑΛΛΗΣ
Προλύτης τῆς Θεολογίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εἶνε ὠφέλιμος ἡ εὐσέβεια; ὑπὸ Μιχ. Ι. Γαλανοῦ. Ἐπαρχιακὸν κήρυγμα «Ἀναπλάσεως», ὑπὸ Πανερ. Χ. Δουληγέρη. Ἡ προσευχὴ καὶ τὰ μυστήρια, ὑπὸ Γ. Εὐγενίδου.—Ἐντυπώσεις ταξειδιωτικαί, ὑπὸ Ἰεζεκιὴλ Βελανιδιώτου. — Ἑρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Μᾶρκον ἅγιον Εὐαγγέλιον, ὑπὸ Μ. Γαλανοῦ.—Ἡ ἀγορὰ τῆς ζωῆς, ὑπὸ Σ. Τηλιακοῦ.—Ἡ θεία Κοινωνία (βιβλιοκρισία), ὑπὸ Ἀθαν. Πάλλη προλύτου τῆς θεολογίας.

Τυπογραφεῖον: ΑΡΙΣΤ. ΔΙΑΛΗΣΜΑ